

# CIMBORÁK

NÁDI SZÉLBE



Homoki Nagy István legújabb filmje, a Cimborák — új műfaj. Több, mint természetfilm, de mégsem egészen mesefilm. Állatregény, amelynek hősei kutyák: Fickó, az aranszínű hímvizsla és Pletyka, a fekete nösténytacskó. A kutyák a forgatókönyv előírásainak megfelelően »játsszák« végig a filmet. Azt mondtuk: nem egészen mesefilm. Azért nem az, mert nincsenek benne a tudományos és biológiai valóságosság határát túllépő mesészerű elemek. A kutyákkal a Cimborákban csupa olyasmi történik, ami az életben is megtörténhetnék. Ez a tény teszi a filmet szinte egyedülállóvá az állatfilmek között.

A tízezer holdas kisbalatoni ember nem lakta márengeteg fölött szálló postarepülőgép motorja kigyullad, s értékeit ejtőernyőn eresztik a földre. Így, egy-egy kis faládkában ér partot, illetve vizet, Fickó és Pletyka. Mi lesz a lépés mocsár ezer veszedelme között, fedél és élelem nélkül, az eddig emberek között élt kutyákkal? Hogyan tudnak alkalmazkodni a nádas új világához? Erről beszél a film.

Homoki, a természetbúvár és az operatőr a nádas, számunkra ezer titkot rejtő hangulatát, színeit, illatát tárja fel — művészi és tudományos bravúrral. Dolmányos varjak, kanalas gémekek, fekete ibiszek,

függő cinkék rebbennek riadtan a különös jövevények: Fickó és Pletyka, a lép és mocsár világában ijesztően ható csaholására. Félvad bivalycsorda legelészik békésen, s hempereg a mocsárban... A hínárok és moszat között biztos kézzel evező pákász, mintha az idők végtelenjéből túnt volna elő, hogy örökké a Kisbalaton sejtelmes, csapdákat és csodákat rejtő vizein lesse madarával és kosarával a halakat. A halrabló kárókatónak, a kiskacsát elnyelő hatalmas harcsa, a fiókái csőrébe vizet freccsentő apamadár, s a filmnek még sok mehökkentő, a természetből ellesett jelenete akkor is érdekesekek, szépek, költőiek lennének, ha nem Pletyka és Fickó sorsának alakulását motíválnák.

De minthogy éppen Pletyka és Fickó élete tartja izgalomban a nézőt, olykor szinte siettetni szeretnők az operatőr Homokit, ha hosszasan időz egy-egy, dramaturgiailag nem a cselekményt szolgáló, bár önmagában megragadó, festőien szép jelenetnél. A Gyöngyvirágtól lombhullásig kockáin nyugodtabban és szívesebben merengtet el a néző, mert abban a filmben nem volt cselekmény, filmhős, akinek a sorsa izgatta volna. A Cimborákban azonban Homoki, a filmíró — habár még kicsit bátortalan, s a tudomá-

nyos valóságosság határát nem eléggé kihasználó — erős, győzedelmeskedő vetélytársa Homokinak, a természetbúvárnak. Az első, mehökkentően izgalmas pillanatoktól kezdve, amikor Fickó a víz alá bukkanva a szájában hozza felszínre a Pletykat tartalmazó faládkát, olyan feszült, nem lankadó érdeklődéssel kísérjük a két kutya sorsának alakulását, mint ha emberek lennének. Homoki, aki most először mutatkozott be mint filmíró, kiváltképpen akkor ragad meg bennünket, amikor a nádas sejtelmes világának sajátos szépségeit bemutató képeit szervesen a cselekménybe illeszti. Ilyen például a tomboló, vörösen izzó nádi tűz, amely a kutyákat menekülésre készíti, hogy a végén a már égő gerendáról, emeletnyi magasságból szinte műgráccsal vessék magukat a Balaton életmentő hullámaiba.

Homoki új filmje, Vincze Ottó nagyszerűen alkalmazkodó, a nádas hangjait utánozó zenéjével más, több, újabb az előzőeknél. Négy évig tartott, amíg elkészült. Megérte a fáradságot. Nemcsak hazai, hanem minden bizonnyal nemzetközi viszonylatban is maradandó, a magyar filmművészet híret, nevét öregbítő alkotás.

P. Zs.